Sejm czteroletni

Mowy ustawy i pisma

zawarte w T. II. 1790–1791.

r. 1790.

1.) Albertrandi J. K. Uwagi nad wolnością drukowania 1. s. d.
2.) Chomiński Jan 2. 21/X.
3.) Co na tym Sejmie koniecznie ustanowić potrzeba 3. s. d.
4.) Dekiert Jan.: List do Małachowskiego, marszałka 4. 3/X
5.) Glave Karol.: Projekt banku narodowego 5. 8/XII.
6.) Kaspary Jan: 6. 7/II, ~~ca~~
7.) Kościałkowski Tadeusz 7. 16/VIII.
8.) Krasiński Adam 8. 17/IX.
9.) Leszczyński 9. 10/VI. 1790.
10.) Lipiński Józef 10. 17/XI.
11.) Małachowski Stan. 11. 20/X. 12. 24/IX. 13. 16/XI.
12.) Moszyński Franc. 14. s. d.
13.) Ostrzeżenie o fałszywem doniesieniu pod hasłem włościan starostwa Wielońskiego. 15. 23/III.
14.) Piniński Wojciech: Projekt względem starostw. 16. s. d.
15.) Plenipotenci miast polskich. 17. s. d.
16.) Projekt o miejscu dla sejmów 18. s. d.
17.) " : Urządzenie fabryk 19. s. d.
18.) Prośba miasta Lublina 20. s. d.
19.) Prośba od officyalistów Skarbu koron. 21. s. d.
20.) " miast koron. i W. Ks. Lit. 22. s. d.
21.) Rozrządzenie zsypki zbożowej w Koronie i W. Ks. L. 23. s. d.
22.) Rzewuski Seweryn: Protestacya przeciw sukc. Tronu. 24. 25/IX.
23.) Rzewuski Józef: Manifest przeciw sukc. Tronu 25. 11/X.
24.) Skałański Francisz. Skarga. 26. 25/XI.
25.) Sokołowski Serafin 27. 10/VI.
26.) Sołtyk Stanisław: 28. 3/X.

27.) Stadnicki Franc. 29. 22/X.
28.) Stanisław August 30. 12/IX. 30a 15/III.
29.) Suplika miasta Kowala 31. 30/V.
30.) Świętosławski Wojciech 32. 15/VII.; 33 10/VIII.
31.) Taszycki Gabryel 34. 16/XI.
32.) Trzciński: Projekt względem starostw 35. s. d.
33.) Uniwersał skonf. stanów 36. s. d.
34.) Użalenie na wojewodę Żabę. 37. s. d.
35.) Zalecenie kommissyi skarbu koron. 38. 25/XII.

R. 1791

36.) Breza Stanisł. 39. 4/I.
37.) Chołoniewski Ksawery: Reforma żydów 40. s. d.
38.) Czacki Michał: 41. 7/XI.
39.) Czarnołozki Adam 42. 28/X.
40.) Głos obywatela do stanów. 43. s. d.
41.) Gorzeński August: 44. 14/II.; 45. 17/V.
42.) Heyking Henryk. K. 46. 17/II.
43.) Karp M. F. 47. 24/I.
44.) Ledochowski Ant. 48. 14/II.
45.) Lezeński Marcin 49. 14/IV.
46.) Małachowski Stan. Uniwersał 50. 7/V.
47.) Matuszewicz Tad. 51. 5/V.
48.) Męciszewski Kasper 52. 12/VIII.
49.) Poniatowski Michał 53. 28/X. 54. 5/XII. 55. 5/XII [odm. ed.]
50.) Prawo pod tyt: Miasta nasze krol. wolne 56. 18/IV.
51.) Rozgraniczenie dóbr w Provinc. koron. 57. 5/XII.
52.) Skorkowski Albin. Kazim. 58. 9/V.
53.) Sołtyk Stanisław 59. 27/X.
54.) Urządzenie wieczyste królewszczyzn. 60. s. d.
" " " 61. 19/XII.
55.) Trębicki Ant: Projekt: Miasta nasze krol. 62 s. d.
" " " " " " 63. s. d.

56.) Trębicki Ant: Projekt Miasta nasze Krol. 64. s.d. [odm. ed.]
57.) Uwiadomienie o corocznem deficit skarbu koron. 65. 28/X.
58.) Woycicki Jan 66. 6/VIII.
59.) Wolff de Ludinghau Jerzy 67. 17/II.
60.) Zajączek 68. 1/II.
61.) Załuski 69. s.d.
62.) Zasady do projektu o miastach 70. 14/IV.
63.) Zboiński Jan. 71. 6/IV.; 72. 14/IV.

GŁOS

KASPRA MĘCIŻSEWSKIEGO

OBYWATELA KRAKOWSKIEGO

Miany na Zgromadzeniu Wydziałowym Krakowskim Dnia 12. Sierpnia Roku 1791.

Dzień Ośmnaſty Kwietnia podźwignął zagrzebane od dwoch przeſzło wieków w niepamięci Miaſta Polſkie, ten mówię dzień ſzczęśliwy przywracaiąc Ludowi Mieyſkiemu pierwiaſtkowe swobody oddał sprawiedliwość Obywatelom y Mięſzkańcom Krajowym. Zacni WſpołObywatele! od tego momentu uczuliśmy ſkutek dzielney Rządu Krajowego Opieki, Prawdziwy Oyciec Oyczyzny, Dobry y Mądry Król Nayjaśnieyſzy STANISŁAW AUGUST, Ten Dobroczynny Monarcha od początku Panowania swego o szczęśliwość Całego Narodu równie zawſze tzoſkliwy ſtał ſię Sprawcą Szczęścia Naſzégo, y Temu to Naylepſzemu z Królów winniśmy doznaną Opiekę Rządu, winniśmy odzyſkane Prawa y Swobody Oyców Naſzych.

Gdy tak ieſt,, Kochani WſpołObywatele dziękuymy Opatrzności, uwielbiaymy Oycowſkie zamiary Dobroczynnego Króla, a nayodlegleyſza potomność niechay wyſławia y ſzanuie ſłodkie Imię Przyiaciela Ludzi STANISŁAWA AUGUSTA.

Lecz niedosyć ieſt na tym Zacni WſpołObywatele, tę rzetelną pociechę którą znayduiemy w odzyſkaniu Wolności Naſzych, tę wierność nieſkażoną, jakowey zawſze Lud Mieyſki względem Króla y Narodu dochował, tę nakoniec wdzięczność do którey ſię poczuwamy, trzaba nam połączyć z naywiękſzą jaką bydź może usilnością y ſtaraniem, aby przywrócone Nam Prawa w ściſłey zawſze utrzymywane były Exekucyi.

Trudno bowiem zaprzeczyć tey wiekami doświadczoney prawdzie, że naylepſze Prawa martwe są bez porządnego wykonania, trudno nie przyznać, że czyli to złe użycie czyli nad użycie onych iedno ieſt co zaniedbanie, ſłowem trzeba nam ſię przekonać, że dzielność y dobroć Praw w samym dopiero y to pilnym onychże wykonaniu poznaie ſię.

Tak przekonani, uczuymy jeſzcze szlachetną ambicyą bycia użytecznemi w Kraju Obywatelami, ślepy urodzenia los nie upodla Nas odtąd, przesądy musiały uſtąpić oświeceniu, Człowiek odzyſkał Prawa ludzkości, ieſteśmy Obywatelami, ieſteśmy Synami jedney Oyczyzny y nic nam nie pozoſtaje jak tylko ubiegać ſię na wzajem z Offiarą życia majątku y talentów, na obronę Narodu y uſługi Krajowe, tego po Nas wyciąga miłość dobra publicznego, na tym zależy własny naſz y naſzych potomkow intereſs tak czyniąc nayprzyzwoiciey dopiero wywdzięczemy ſię Oyczyznie, wzniesiemy ſię na ſtopień iſtotnego znaczenia y ſzacunku, a co naywiękſza Zbawcy Naſzemu Krolowi Oycu y Panu Miłosciwemu sprawiemy ſłodką pociechę jaka przechodzi Serce Jego Oycowſkie tylekroć, ilekroć ſtaraniem swoim pomnaża liczbę Obywateli szczęśliwych y użytecznych Krajowi. Sprawiemy mówię Dobremu Krolowi to ukontentowanie które dni drogiego życia Jego w poźne lata a day Boże, naypoźnieyſze przedłużyć może.

Zazdroſzczę Wam Szlachetni Mci Panowie na Zgromadzenie Wydziałowe Deputowani, że w jednomyślnym gorliwego o dobro Wspołziomków, światłego y ſzanownego Obywatela Jmć Pana Majora Jagielſkiego na Urząd Reprezentanta Municypalnego powołaniu, y w wyborze Sądu Appellacyinego, z gorliwych równie światłych y zacnych Mężow złożonego, dopełniaiąc w jedności zręcznie y ſzczęśliwie powierzonych Szlachetnemu Zgromadzeniu Waſzemu obowiązków; Wy pierwsi Zacni Deputowani odbieracie już wieniec Obywatelſkiey sławy za tę publiczna uſługe y dogodne życzeniom powſzechności wybory.

Atoli gdy Wam, *Zacni Deputowani* pozoſtał ieſzcze do uſkutecznienia obowiązek przepisania Inſtrukcyi dla godnego Reprezentanta Wydziału Krakowſkiego, pozwolcie łaſkawie, abym przełożeniem myśli moich zyſkiwał przynaymniey cząſtkę tey satysfakcyi jaką moi Panowie po ukończeniu całkowitego Dzieła z mieysca tego odchodząc czuć y znaydować dla siebie będziecie.

Mniemam, że jako Obywatel nie tylko mam Prawo ale owſzem znayduię ſłodką powinność, w przyłożeniu ſię ile można do dobra WspołObywateli moich, tym celem zabrałem głos, y oto są myśli moie które światłemu Waſzemu zdaniu do roztrząśnienia podać y przełożyć chciałem.

Nie wątpię bynaymniey *Zacni WspołObywatele*, że Imieniem całego Wydziału na czele Inſtrukcyi umieścicie dla Nayiasnieyszego Pana y Nayiaśnieyszych Skonfederowanych Rzeczy Pospolitey Stanow nayżywſze wdzięczności oświadczenia, pewien także ieſtem że wierność poſłuſzeńſtwo y uſzanowanie dla Uſtawy Rządowey na dniu 3cim y 5tym Maja przy-

jętey

jętey nie tylko Waſzych Wspołziomków swobody, ale całego ogolnie Narodu wolność niepodległość y razem ſzczęśliwość zabeſpieczaiącey, a przytym tak chlubney dla Narodu Polſkiego Rewolucyi życiem y majątkiem od Ludu Mieyſkiego obronę zaręczyć, uroczyſte Jmci Panu Plenipotentowi dacie zlecenie.

Lecz pamiętną mi ieſt *Kochani WspołObywatele* dobrowolna na złożenie 21 Armat tyleż Wozów wojennych, y wyſtawienie Dobremu y Mądremu Krolowi Koloſsu subſkrypcya, którą w offierze od Ludu Mieyſkiego Delegowani od Miaſt Koronnych y Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego w Stolicy oświadczyli y dopełnili, offiara ta nie może y nie powinna bydź zapomniana, by snać Lud Mieyſki umieiący zawſze wywdzięczać ſię swym Dobroczyńcom nie był posądzonym o niewdzięczność.

Dla czego proźbą moią ieſt, by również na czele Inſtrukcyi położone było zalecenie Jmci Panu Plenipotentowi ażeby znioſſzy ſię z Plenipotentami innych Miaſt dokonanie w ſkutku tak chlubney offiary przyśpieſzyć zaſtarał ſię, rozumiem że każde Miaſto Wolne z naywiękſzą chęcią przyłoży ſię do tego daru dla Oyczyzny, który ſtanie ſię zakładem wierności naſzey, y rzetelnego do ſzczęścia Narodu przywiązania, a jeżeli ſzczupłość dochodów ubliżyłaby któremu Miaſtu tey ſposobności, ſpodziewam ſię że sami Obywatele wyprzedzać ſię będą z przyzwoitą gorliwością przez dobrowolną ſkładkę, na tym rychleyſze tak miłey dla Narodu offiary dopełnienie, dobry bowiem y wolny Obywatel nic nie ma czegoby dla Oyczyzny, czegoby dla Dobrego Krola poświęcić nie mogł.

Chciałbym mieć y to nayſzczegulniey polecone ſtaraniu Jmć Pana Plenipotenta, ażeby buduiący ſię nowo po Miaſtach, na lat przynaymniey kilkanaście od wſzelkich podatków byli wolnemi, nie odmawiały dawniey Nayiaśnieysze Rzeczy Pospolitey Stany podobnych dla Miaſt dobrodzieyſtw, jak nas wielorakie Prawa przeświadczaią, tym pewniey nie ubliżą potrzebnych względów w tym czasie, w którym o niczym roſpaczać nie godzi ſię, co tylko do wzmocnienia y zaludnienia Kraju należy, srzodek ten, przy dobroci Praw y zaſzczytów Ludowi Mieyſkiemu udzielonych, ſtanie ſię zapewne ſkutecznym do podźwignienia Miaſt z gruzów y rozwalin dotąd widzialnych, y wkrótce Miaſta wolne, ludne, obfite w przemyſł, ſzczęśliwe y Maſsę bogactw Krajowych znacznie pomnażaiące widzieć będziemy.

Nakoniec pragnąłbym równie czytać w Inſtrukcyi zaleconą Jmci Panu Plenipotentowi ſtaranność, aby wybor Kommiſsarzy z Miaſt do Kommiſsyow Cywilno-Woyſkowych mogł bydź co rychley uſkutecznionym, o dopełnienie Prawa w tey mierze, nie możecie bydź Zacni Deputowani dosyć

 troſkli-

troſkliwemi, ſkoro wielki ś codzienny wpływ y związek tey Porządkowey Magiſtratury z potrzebami Miaſt, wyſtawia Wam w tym objekcie prawdziwy intereſs Stanu Mieyſkiego.

Y te to są powſzechne żądania które powinność Obywatelſka światłemu Waſzemu *Zacni Deputowani* rozsądkowi poddać y przełożyć kazała, żądania ſzczególne znayduiecie w danych Wam od WspołObywatelów Inſtrukcyach, powierzaycie to wſzyſtko Zacnemu Plenipotentowi pewni będąc iż zlecenia Waſze wiernie y przezornie wykona jako Obywatel godzien Waſzego, godzien powſzechnego zaufania.

1
3
8
17
28
25
30
40
41
47
53
59
60
63